

SOSYAL BİLGİLER MOZAİĞİ

MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI

MURAT CİVAN

1. Osmanlılar Kuzey Afrika'daki Trablusgarp, Tunus ve Cezayir için "garp ocakları" tabirini kullanırlardı. Tunus ve Cezayir Fransa tarafından işgal edilmiş, Osmanlı Devleti'nin elinde sadece Trablusgarp kalmıştı. Siyasi birliğini geç tamamladığı için sömürge yarışında geride kalan İtalya, gelişen sanayisine ham madde ve pazar bulabilmek için Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki son toprağı olan Trablusgarp'a saldırdı. Osmanlı yönetimi, Trablusgarp'ı savunabilmek için bazı subayları gizlice bölgeye gönderdi. Aralarında Mustafa Kemal'in de bulunduğu bu subaylar kılık değiştirerek Trablusgarp'a gittiler. Mustafa Kemal önce vapurla Mısır'ın İskenderiye şehrine, oradan da "Mustafa Şerif" takma adıyla bir gazeteci olarak Trablusgarp'a geçti. Trablusgarp'a geçen Mustafa Kemal ve Enver Paşa gibi subaylar yerli halkı teşkilatlandırarak onları İtalyanlara karşı direnişe geçirdiler. Derne ve Tobruk'ta uygulanan bu taktik başarılı oldu. İtalyanlar sahil şeridinden öteye geçemediler.

Parçadaki bilgilere bakılarak Mustafa Kemal'in Trablusgarp'taki mücadelesiyle ilgili olarak,

- I. Vatansever duygularla hareket etmiştir.
II. Askerî yeteneğiyle başarı elde etmiştir.
III. Düşman birliklerine karşı tecrübesiz kalmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I, II ve III.

2. Aşağıda Mustafa Kemal'in askerlik hayatıyla ilgili bazı olaylar verilmiştir.

Tarih	Olay	Olayın Açıklaması	Mustafa Kemal Hakkındaki Bilgiler
1905	Mustafa Kemal'in Şam'a atanması	Şam'da iken Mustafa Kemal Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurdu.	Kurmay Yüzbaşı rütbesiyle görev yaptı.
1909	31 Mart Vakası	II. Meşrutiyet'in ilan edilmesinden sonra toplumda yaşanan gerginlikler.	İşyanı bastıran Hareket Ordusu'nun kurmay başkanlığını yaptı.
1910	Picardie'de (Pikardi) Manevraları	Fransa'da yapılan bir tatbikattır.	Gözlemci olarak katılmıştır.
1911	Trablusgarp Savaşı	İtalya sömürge elde etmek amacıyla saldırmıştır.	Gönüllü olarak bölgede mücadele etmek için gizlice gitmiştir.

Tabloda verilen bilgilere bakılarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Mustafa Kemal, sömürgecilığe karşı mücadele etmiştir.
B) Mustafa Kemal, ülkede çıkan isyanların bastırılmasında görev üstlenmiştir.
C) Askerî tecrübelerini sadece ülke sınırları içerisinde edinmiştir.
D) Görev yaptığı yerlerde siyasi oluşumlarda bulunmuştur.

3.

Mustafa Kemal'in görev yaptığı yerleri gösteren bu harita incelendiğinde aşağıdakilerden hangisine ulaşılmaz?

- A) Mustafa Kemal'in ilk görev yeri Şam'daki 5.Ordu'dur.
- B) Mustafa Kemal farklı kıtalarda ve şehirlerde görev almıştır.
- C) Mustafa Kemal Trablusgarp Savaşı'nda başarılı olmuştur.
- D) Mustafa Kemal İstanbul'da farklı zamanlarda bulunmuştur.

4. İtalya'nın sömürge bulmak amacıyla Osmanlı toprağı olan Trablusgarp'a saldırması üzerine Osmanlı Devleti bazı subayları gönüllü olarak bölgeye göndermiştir. Subayların bölge halkını İtalyanlara karşı örgütlemesi neticesinde İtalya sahilinden içerilere girememiştir. Bunun üzerine İtalya Osmanlı Devleti'ne geri adım attırmak için Çanakkale Boğazı'na saldırırsa da başarılı olamamıştır.

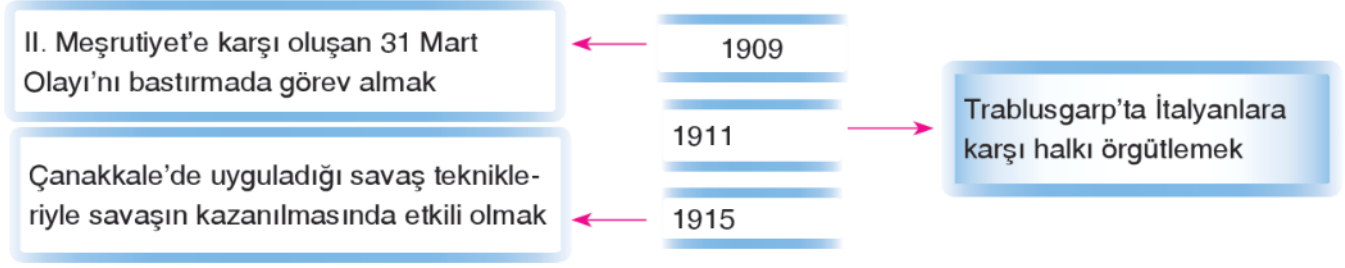
Verilen bilgi ve görsel birlikte değerlendirildiğinde;

- I. İtalya ekonomik çıkarları nedeniyle kendine coğrafi olarak yakın Trablusgarp'ı işgal etmeye çalışmıştır.
- II. Direnişi kıramayan İtalya, bölgeye hâkim olabilmek için Boğazlara saldırarak Osmanlı Devleti'ni tehdit etmeye çalışmıştır.
- III. Balkan Savaşları'nın başlaması üzerine Osmanlı Devleti, subayları geri çağırdığı için bölgeyi İtalyanlara bırakmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) II ve III C) I ve III D) I, II ve III

5. Mustafa Kemal'in çeşitli yıllarda üstlendiği bazı görevler aşağıda verilmiştir.

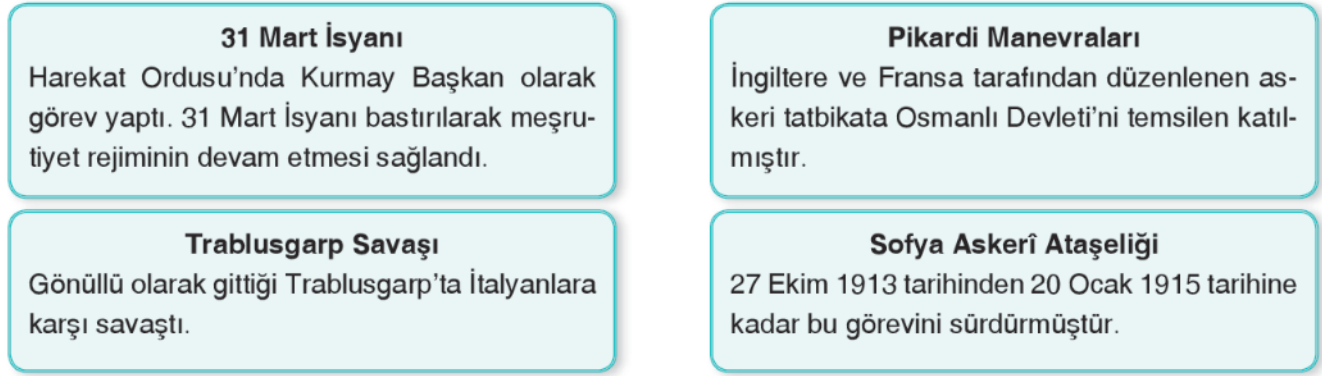
Bu görevler incelendiğinde Mustafa Kemal'in kazandığı bu tecrübe ve başarıların onu;

- I. Sofya Askerî Ataşeliği,
- II. Millî Mücadele Liderliği,
- III. Umumi Harp Bakanlığı,
- IV. Ordu Komutanlığı

gibi hedeflerden daha çok hangisine hazırladığı söylenebilir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

6.

Buna göre Mustafa Kemal'in,

- I. vatan topraklarını savunmak amacıyla sömürgeci güçlere karşı mücadele etmesi,
- II. diplomatik becerisini artıran görevlerde bulunması,
- III. rejime karşı olan isyanın bastırılmasında görev alması,
- IV. vatansever duygularla hareket etmesi

durumları hangi görevdeki başarısı ile ilişkilendirilemez?

- A) Sofya Askerî Ataşeliği B) Pikardi Manevraları
C) Trablusgarp Savaşı D) 31 Mart İsyanı

7.

Mustafa Kemal'in askerî görevleri	Askerî görevlerdeki başarıları	Başarılarında ön plana çıkan kişilik özellikleri
Trablusgarp Savaşı	Dağınık hâldeki kabileleri birleştirerek İtalyanları püskürtmüştür.	Örgütleyicilik
Çanakkale Savaşı	Düşmanın nereden çıkartma yapacağını önceden tahmin etmiştir.	İleri görüşlülük
Kurtuluş Savaşı	Yurdun düşmandan temizlenmesini sağlamıştır.	Vatanseverlik

Mustafa Kemal ile ilgili tabloda verilen bilgilerden yola çıkarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Farklı kişilik özelliklerine sahip bir kişidir.
 B) Üstlendiği askerlik görevlerinde başarılı olmuştur.
 C) Ülke içindeki karışıklıkların çıkmasında etkili olmuştur.
 D) Farklı cephelerde görevler üstlenmiştir.

8.

Mustafa Kemal sadece bir olayın, bir düşünürün veya bir akımın peşinden sürüklenmemiş, değişik düşünce ve gelişmelerden kendine özgü sonuçlar çıkarmıştır. Çok kitap okumuş ve bunları eleştirel gözle değerlendirmiştir. Değişik kaynaklardan beslenen ve yaşamı boyunca geliştirdiği düşünce yapısının esin kaynağı ise her zaman Türk milleti olmuştur.

Buna göre Mustafa Kemal ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yaptıklarıyla sürekli gelişim çabası içerisinde olmuştur.
 B) Yararlandığı kaynaklarda her zaman kendisini ön plana çıkartmıştır.
 C) Okuduğu kaynaklardan çok çabuk etkilenebilme özelliğine sahiptir.
 D) Gerçekleri araştırmadan olduğu gibi kabullenen bir yapıdadır.

9.

?

Öğrenim hayatını 1905 yılında Kurmay Yüzbaşı rütbesiyle tamamlayan Mustafa Kemal, stajını merkezi Şam'da bulunan 5. Ordu'da tamamladı. 1907 yılında da Selânik'teki 3. Ordu Kurmay Heyeti'ne tayin edildi. O, askerlik hayatı boyunca çeşitli rütbelerde pek çok görevler üstlendi. Cepheden cepheye koşarak büyük zaferler kazandı.

Verilen bilgiler göz önüne alındığında parçaya verilebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) Askerî Deha Mustafa Kemal
 B) Mustafa Kemal ve Eğitim
 C) Çağdaşlaşma ve Mustafa Kemal
 D) Mustafa Kemal ve Balkan Savaşları

10.

?

Mustafa Kemal'in ilk görev yeri Suriye'deki 5. Ordu olmuştur. Buradan Manastır'a 3. Ordu'ya gelmiştir. 31 Mart Olayı'nı bastıran Hareket Ordusu'nda görev almıştır. Trablusgarp'ta sömürgecilığe karşı mücadele etmiştir. Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı'nda görev almıştır.

Verilen bilgilere göre soru işaretiyle (?) gösterilen yere aşağıdaki başlıklardan hangisinin yazılması daha uygundur?

- A) Mustafa Kemal ve Dört Şehir
 B) Mustafa Kemal ve Çağdaşlaşma
 C) Cepheden Cepheye Mustafa Kemal
 D) Mustafa Kemal ve Kurtuluş Savaşı

11. Osmanlı yönetimi, Trablusgarp'ı savunabilmek için bazı subayları gizlice bölgeye gönderdi. Aralarında Mustafa Kemal'in de bulunduğu bu subaylar kılık değiştirerek Trablusgarp'a gittiler. Mustafa Kemal önce vapurla Mısır'ın İskenderiye şehrine, oradan da "Mustafa Şerif" takma adıyla bir gazeteci olarak Trablusgarp'a geçti. Trablusgarp'a geçen Mustafa Kemal ve Enver Paşa gibi subaylar yerli halkı teşkilatlandırarak onları İtalyanlara karşı direnişe geçirdiler. Derne ve Tobruk'ta uygulanan bu taktik başarılı oldu. İtalyanlar sahil şeridinden öteye geçemediler. Bu durum üzerine İtalyan donanması harekete geçerek Ege Denizi'ndeki On İki Ada'yı işgal etti. Ardından Osmanlıların "Kale-i Sultaniye" adını verdikleri Çanakkale Boğazı'na saldırdı ancak başarılı olamadı.

Verilen bilgilere bakılarak,

- I. Trablusgarp savunmasında Osmanlı Devleti yardımları gizli şekilde ulaştırmaya çalışmıştır.
- II. Mustafa Kemal ve arkadaşları Trablusgarp'ta halkı düşmana karşı örgütlemeye çalışmıştır.
- III. İtalya Osmanlı Devleti topraklarındaki sömürge arayışından vazgeçmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II.
C) II ve III. D) I, II ve III.

12. radan ve denizden yardım gönderemedi. Bu durum üzerine Osmanlı Genelkurmayından izin alan bir grup gönüllü subay kılık değiştirerek gizlice Trablusgarp'a gitti. Bunlardan biri olan Mustafa Kemal, bölgedeki yerel halkı örgütleyerek başarı ile mücadele etti.

Buna göre Mustafa Kemal'in Trablusgarp'ta yerel halkı örgütlemesi onun hangi kişilik özelliğine sahip olduğunu göstermektedir?

- A) İleri görüşlü B) Saygılı
C) Teşkilatçı D) Disiplinli

13. Kurmay Yüzbaşı rütbesiyle İstanbul Harp Akademisinden mezun olan Mustafa Kemal'in ilk görev yeri Suriye - Şam 5. Ordu'dur. Burada ülkeyi içinde bulunduğu durumdan kurtarmak ve sorunlara çözüm bulabilmek için arkadaşlarıyla birlikte Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurmuştur. Selânik'te bu cemiyetin bir şubasını açmıştır.

Bu bilgilerden yola çıkarak Mustafa Kemal'in kişilik özelliklerinden hangisine ulaşamaz?

- A) Vatanseverlik B) Teşkilatçılık
C) Liderlik D) İleri görüşlülük

14. Mustafa Kemal'in Trablusgarp'taki başarıları onun Çanakkale'de ve Millî Mücadele'de kazanacağı zaferlerin habercisi gibidir. Onun 8 Mayıs 1912'de yakın arkadaşı Salih Bozok'a Trablusgarp'tan yazdığı mektubundaki şu sözler kendisinin ve diğer Türk subayların duygularını yansıtmaktadır: "Biz vatana borçlu olduğumuz fedakârlık derecelerini düşündükçe bugüne kadar yapılan hizmeti pek değersiz buluyoruz. Vicdanımızdan gelen bir ses bize gemilerimizin Tobruk, Derne, Bingazi ve Trablusgarp limanlarında tekrar demir atmış olduğunu görmedikçe vazifemizi bitirmiş sayılamayacağımızı hatırlatıyor. Vatan mutlaka selamet bulacak, millet mutlaka mesut olacaktır. Çünkü kendi selametini, kendi saadetini memleketin ve milletin selamet ve saadeti için feda edebilen vatan evlatları çoktur."

Buna göre Mustafa Kemal'in verilen sözüne bakılarak,

- I. Vatansever duygular ön plana çıkmaktadır.
- II. Vatanın kurtulacağına olan inanç yüksektir.
- III. Derne, Tobruk halkı vatanına karşı fedakarlıkta bulunmamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II.
C) II ve III. D) I, II ve III.

15. Mustafa Kemal, atından düşerek yaralandığı hâlde savaşı cephe karargâhından idare etti. Türk ordularının Başkomutanı Mustafa Kemal, savaşın en kritik noktasında savaş tarihine “top-yekûn savaş” olarak geçen tarihî emrini vererek Yunanlar lehine görünen savaşı tersine çevirdi. “Hattı müdafaa (savunma hattı) yoktur, sathı müdafaa (savunma alanı) vardır. O sath (alan) bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı milletin kanyla sulanmadıkça bırakılmaz...”

Verilen bilgilere bakılarak,

- I. Mustafa Kemal vatani için kendi canını hiçe saymıştır.
- II. Mustafa Kemal, ordusunun topraklarının tamamını koruyup kollamasını istemiştir.
- III. Mustafa Kemal vatan toprağının savaşılmadan, bırakılmaması gerektiğini savunmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

16. Birinci Dünya Savaşı öncesi Avrupa’da başlayarak dünyayı etkileyen gelişmelerden bazıları şunlardır:

- I. Ham madde ve pazar arayışının rekabet ortamı yaratması
- II. Gizli antlaşmalarla toprak paylaşılması ve silahlanmanın artması
- III. Milliyetçilik akımının yayılarak etkisini artırması
- IV. Rusya’nın Baltık Denizi’nden Atlas Okyanusu’na rahatça geçmesi

Yukarıda verilen gelişmelerden hangisi Osmanlı Devleti’ni diğerlerine göre daha az etkilemiştir?

- A) I.
- B) II.
- C) III.
- D) IV.

17. “Suriye Cephesi’nde Alman komutanın Türk ordusuna verdiği emirleri yanlış buldum. Cephenin geniş olması taarruzun başarısız olacağını gösteriyordu. Ben savunma yapılmasını uygun gördüm. Ancak uyardığım yetkililerden bir ses çıkmayınca ben de istifa etmek zorunda kaldım. Gelişmeler benim haklı olduğumu ortaya koydu.”

Mustafa Kemal’in bu sözleri kişilik özelliklerinden hangisi ile ilişkilendirilemez?

- A) Askerî deha
- B) Gerçekçi
- C) İleri görüşlülük
- D) Hoşgörölülük

- 18.

“Türkiye, dünya savaşına girmeye mecburdu. Belki savaşa giriş zamanı, belki kuvvetlerin kullanma tarzları, sözün kısası bir sürü ayrıntı eleştirilebilir. Fakat, esasa diyecek yoktur.”

Atatürk

(Yunus Nadi, Atatürk’ün Vasıfları, En Büyük Kaybımız, s.226 - 227)

Atatürk verilen sözünde;

- I. Osmanlı Devleti’nin savaşa girmekten başka çaresinin olmadığını,
- II. Türkiye’nin müttefik seçiminde büyük hatalar yaptığını,
- III. askerlerin silah eksiklerinin bulunduğunu

durumlarından hangilerini vurgulamıştır?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

20. 1918 yılı sonlarına doğru Bulgaristan'ın savaştan çekilmesi Osmanlı Devleti ile Almanya arasındaki bağlantıyı kesmişti. Bu nedenle Almanya'dan gerekli yardımlar alınamayacaktı. Trakya ve İstanbul, olası bir Yunan saldırısına karşı açık hâle gelmişti. İngilizlerin de Suriye ve Filistin üzerinden ilerlemesi Osmanlı Devleti'ni zor durumda bırakmıştı. Bu süreçte İttihat ve Terakki üyeleri hükûmetten çekildi. Sadrazamlığa getirilen Ahmet İzzet Paşa, devletin içinde bulunduğu şartları değerlendirerek İtilaf Devletlerinden ateşkes isteğinde bulundu.

Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ve faaliyetleri ile ilgili aşağıda bazı bilgiler verilmiştir.

Buna göre Mustafa Kemal ile ilgili,

- I. Farklı yerlerde görev yapmıştır.
- II. Başarılı bir askerî mücadele vermiştir.
- III. Teslimiyetçi tutum sergilemiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.
B) I ve II.
C) II ve III.
D) III ve IV.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin ateşkes isteğinden bulunmasında,

- I. birlikte savaştıkları devletlerin savaştan çekilmeleri,
- II. ülke sınırlarının etrafında farklı devletlerin saldırılarıyla karşı karşıya kalınması,
- III. yeni topraklar alarak sınırlarını genişletmek istemesi

**durumlarından hangilerinin etkili olduğu söyle-
nebilir?**

- A) Yalnız I. B) I ve II.
C) II ve III. D) I, II ve III.

ÖĞRENCİ NO										YANITLAR											
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	A	B	C	D	E	11	A	B	C	D	E
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	A	B	C	D	E	12	A	B	C	D	E
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	A	B	C	D	E	13	A	B	C	D	E
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	A	B	C	D	E	14	A	B	C	D	E
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	A	B	C	D	E	15	A	B	C	D	E
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	6	A	B	C	D	E	16	A	B	C	D	E
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	7	A	B	C	D	E	17	A	B	C	D	E
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	8	A	B	C	D	E	18	A	B	C	D	E
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	9	A	B	C	D	E	19	A	B	C	D	E
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	10	A	B	C	D	E	20	A	B	C	D	E